

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE. — DOCTRINA. — JURISPRUDENȚĂ. — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, GEORGE MEITANI, G. G. DANIELOPOLU,
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

REVISTA APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. revista nu apare

GR. G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

Revista, de d-l C. G. Dissescu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea II:* D. N. Sfetescu și altul cu Aurora Sfetescu.— *Observațiune* de C. G. P.

Curtea de apel din București, secțiunea IV: D. N. Sfetescu și altul cu Aurora Sfetescu.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Curtea de apel din Caen.*— *Observație* de S. R.

1915

Tratatele.

Viața parlamentară.

Ordinul „Regelui“.

Când mâine va suna ceasul de miez-noapte, milioane de oameni se vor separa cu bucurie de anul 1915, care sfârșește, primind anul nou 1916, cu un amestec de grijuri, de speranțe și de iluziuni pentru o viață mai bună.

Anul care sfârșește este un an de crime și nenorociri de ordine fizică, morală și economică. Pentru noi, oameni de drept și Români, acest an a fost îngrozitor de oribil. El a omorât dreptul ginților, nesocotind credința datorită Tratatelor, temelia Dreptului Internațional, și făcând din piraterie un act de eroism. În România, acest an a omorât viața parlamentară.

În schimb, a dat naștere unei noi școale politice: aceea a posibilistilor.

Nu mai avem viață parlamentară și să dea Dumnezeu ca acest fapt excepțional să nu se facă un obicei în numele Rațiunii de Stat.

În adevăr, Mesagiul nu mai este ca altă dată expunerea augustă ce Capul Statului face asupra

situațiunii interne și externe a țării: este o declarație de vag patriotism. Adresa, la rândul ei, este un act de supunere și de încredere, lipsită de orice precizie, dată în alb.

Dreptul de interpelare este desființat, căci nu se poate numi interpelare cu caracter de control a puterii legislative asupra celei executive, discursurile opozițiunii rămase fără răspuns, monologurile celor din majoritate, cari au vorbit mai mult din devotament și spirit de supunere la disciplina de partid, decât din convingere.

În împrejurări așa de grave și excepționale ca acelea în cari ne găsim, țara rămâne în necunoștință absolută de ceea ce face și va face guvernul. Guvernul silențios, aproape un an și jumătate, a vorbit o singură dată la Cameră, în ziua de 18 Decembrie, și chiar atunci în mod tacit, în ziua când a vorbit d-l C. Arion, în mijlocul aplauzelor majorității.

Când strălucitul orator a făcut curagioasa sa declarațiune: «Dacă situațiunea va fi aceeași ca și cea de azi, politica noastră va fi cu Puterile Centrale» — așa este fraza în discursul din *Monitorul oficial* — majoritatea, suportul guvernului, susține pe d-l Arion în mod ostensibil.

* * *

Zisei mai sus, că anul 1915 a dat naștere în România, unei noi școale politice, aceea a *posibilistilor*, cari se zic și realiști. Știam că de mult timp, sunt două mari școli politice, cari au luptat puternic, una contra alteia. Din lupta lor a eșit organizația politică de azi. Acestea au fost: școala istorică, bazată pe fapte, pe experiență, și școala doctrinară, care vorbește în numele viitorului, a

ideilor, a idealului. Cea d'întâi și-a găsit sinteza în Englitera, în Revoluția dela 1688; cea de a doua a triumfat în Franța, cu Revoluția din 1789, când Franța a fost vocea prin care a vorbit conștiința umanității. Politica faptelor se numește și politica realistă sau experimentală, pentrucă vorbește în numele istoriei și a faptelor.

Nici una din aceste două politici, nici aceea a ideilor, nici aceea a faptelor, n'a proclamat dreptul celui mai tare, nici a povățuit vreodată pe cetățeni sau vreun Stat, pentru a face să se recunoască drepturile lor, să stea liniștiți, pe când alții se bat, mor; pe urmă, când lupta s'a sfârșit sau este spre sfârșit, de a se arăta, de a se pune alături de cel mai tare, de a ajuta pe victorios, pentru a luă dela cel învins cât mai mult posibil.

Să profiți de slăbiciunea sau de nenorocirea cuiva ca să-ți reiei dreptul, sau să-ți creiezi dreptul, mai merge. Act de dreptate sau mizerabil este ceva omenesc. Dar să ridici toate aceste combinații la înălțimea unui principiu, să faci o dogmă, o școală, pe care să o numești *posibilistă* sau *realistă*, o! asta nu, asta nu se poate. Și apoi, de ar fi admisibilă o așa doctrină, nu este nici un Stat așa de naiv ca să o primească și să se dea prins: de tovarăș numai la câștiguri sigure, nu vrea nimeni.

Inutil de a insistă mai mult asupra unei asemenea metoade politice, care este mai mult o elucubrație decât o teorie.

* * *

Dar ceeace-mi pare grav și lucru îngrijitor pentru țările constituționale, este pericolul care le amenință — dacă starea actuală de lucruri continuă — de a vedea acțiunea puterii regale substituindu-se puterii ministeriale, care este sau ar trebui să fie expresiunea majorității țării.

Dela începutul războiului, vedem aproape în toate Statele europene, guvernele luând deciziunile cele mai grave, precum începutul ostilităților, mobilizarea sau nemobilizarea, alianța sau inimicitia ascunsă, după ordinul Capului Statului. Cât despre Parlament... el va fi convocat mai târziu pentru îndeplinirea formalităților. I se va spune vorbe mari: responsabilitatea... încrederea, apelul la unire... și faptul împlinit lucrează înainte!

Care este valoarea unui act executat după ordinul Regelui?

Un asemenea act valorează ce poate valoră orice act destul de puternic prin el însuș... Juridicește, este opera ministrului care îl execută, fără ca ordinul Regelui să poată sustrage pe ministru dela răspunderea politică sau judiciară.

Pentru a arătăm ce circumstanțe acest prin-

cipiu constituțional a fost bine stabilit, voiu reaminti cazul lui Dauby, primul ministru al regelui Engliterei, Carol al II-lea. Vom vedea cum câteodată popoarele sunt guvernate, și de cine, chiar popoare ca cel englez, și până unde poate merge ipocrizia acelor cari au în mâinile lor destinele națiunilor.

* * *

Olanda, deși mică republică, domină mările. Ludovic al XIV-lea făcù planul de a o cucerì.

Lucrul nu erà ușor, pentrucă Olanda făcea parte din Tripla Alianță de atunci. Trebuia dar ca Englitera să se unească cu Franța, sau cel puțin să se declare neutră în războiul care erà să se înceapă.

Regele Soare vedeà bine că nodul chestiunei erà la Londra. Îi trebuia concursul Regelui Engliterei.

Carol al II-lea erà un om de o mare inteligență. Francez prin educație și mult prin sânge, Englez de profesiune — șef de Stat — el se găsea între două forțe contradictorii, între Franța și țara sa. El voia să trăiască «à la française», și să moară Rege al Engliterei.

Principală lui preocupare erà să strângă bogății. Astfel, prietenul său personal, în acelaș timp și văr bun, Ludovic al XIV-lea, îl ținea în mână.

Regele Engliterei nu erà un om ținut de rușine sau scrupul. Spunea pe față că nu vrea cuceriri, ci să-și păstreze tronul.

Corupt și coruptor, convins că orice persoană este de vânzare, prețul numai variaza, erà maestru în arta de a corupe Parlamentul: și pe oratori și pe votanți. El a preparat terenul lui Walpole, care avea tariful conștiințelor. Dacă azi, cu toată legea incompatibilităților, guvernele țin financiaricește, economicicește pe majoritari, ce trebuie să fi fost în Englitera în secolul al XVII-lea?

Clarendon, detestat de Rege, este silit să se retragă și să se exileze în Franța. Carol al II-lea avu norocul de a găsi miniștri ca Buckingham, mai târziu ca Dauby, abili a mania Parlamentul, care nu erà nici prea moral, nici prea patriot. Acest Parlament care erà totuș însuflețit de inimicitie contra Franței, deveni din ce în ce mai supus și mai încrezător.

Dauby îi prezintă un bill, care declarà incapabil de a ocupa un post public pe oricine rezistă puterii regale. A fi contra politicii regelui, însemnă a face o politică contrarie intereselor țării!

Pentru a înșelă opinia publică, Regele trimise trupe în ajutorul olandezilor, ceeace nu împedica pe Dauby de a închide ochii asupra unor scandaloase transacțiuni bănești între Carol al II-lea și Curtea din Versailles.

Deveni chiar agentul acestor negociațiuni, cerând într'una tăcerea și secretul în interesul Statului.

Necinstea și trădarea intereselor naționale se puneau la cale în Consiliul ocult al Regelui, compus din persoane fără nici o răspundere în Stat.

Dauby știă totul. Macaulay, vorbind de el, ne spune că opiniunile lui asupra politicei externe îi făceau onoare. La un mare banquet, unde erau adunați cei mai iluștri demnitari ai Bisericei și ai Statului, a ținut un toast puțin cuviincios, spre mirarea asistenților, cari se opuneau la un război contra Franței. El declară că dorința lui cea mai ardentă eră să silească pe Francezi cu bătaia la respectul Engliterei.

Cu toate acestea, pentru a nu părăsi înalta lui situație, el se făcea părtaș la fapte de cari roșiă, justificându-se că nu le poate împiedică.

Ludovic al XIV, decis a începe negociațiile, însărcinează cu această misiune pe Henrieta de Englitera, amanta lui (?), cumnată cu el și sora lui Carol al II-lea. În acelaș timp, trimite o ambasadrice pe lângă Carol al II-lea, pe M-lle de Kéronal, femeia care a avut cea mai mare și durabilă frumusețe, după spusa lui Voltaire. Ea a dominat toată viața pe Regele Engliterei.

Corespondența dintre Henrieta și Regele Engliterei, comunicată ambasadorului Franței, a fost ratificată de Ludovic al XIV-lea.

Carol al II-lea, sedus prin influența sorei sale, prin farmecul metresei lui, M-lle de Kéronal, și prin banii Franței, semnă tot ce a cerut Ludovic al XIV-lea, preparând astfel ruina Olandei, în mijlocul plăcerilor și al serbătorilor. Se făcu astfel trădător al țarei lui, deși rege al ei, și spion.

Saint Evremont, care la această epocă se găseă la Londra, inițiat la toate intrigile Curții, pentru a arătă ce rol important jucase M-lle de Kéronal, metresa Regelui, a scris lui Ninon de Lenelos aceste sugestive cuvinte: «Cordonul de mătase care strânge talia D-șoarei de Kéronal, unește Franța cu Englitera».

Prin acest tratat, cei doi Regi uneau armele lor pentru a distruge puterea Olandei și a susține drepturile Bourbonilor asupra monarhiei spaniole. Regele Franței se obligă a plăti subsidii considerabile și făgăduiă, dacă ar fi vre-o revoluție în Englitera, că va trimite pe socoteala lui o armată pentru a susține pe aliatul său.

Tratatul încheiat rămase secret pentru Parlament și chiar pentru majoritatea membrilor Cabinetului englez. Ce deriziune a principiilor de solidaritate și omogeneitate care leagă pe miniștri!

Prețul trădării eră un mare subsidiu anual și recunoașterea insulei Walcheren și a gurilor flu-

viului Escault regelui Engliterei. Parlamentul, fi-rește, fū prorogat, după ce votă fondurile pentru mărirea flotei, în vederea războiului... contra Franței!

Dauby avū un scrupul de conștiință. Voiă să emancipeze Englitera de Franța, căci în sufletul lui eră un inamic ireductibil al ei. Ludovic al XIV, aflând jocul și scopurile lui, excită opoziția Camerei comunelor și dete Wighilor mijlocul de a-l nimicii.

După îndemnul regelui Franței, Lordul Montagne, vechiul ambasador al Engliterei la Curtea Franței, depuse la cancelaria Camerei comunelor scrisorile pe cari Ludovic al XIV i le dăduse și prin cari Dauby promiteă, în numele lui Carol al II-lea, de a păstră pacea, cu condițiunea de a i se plăti 300.000 livre st. pe an.

Aceșt subsidiu, ziceă Lordul Tresorier (Dauby), scutește pe Rege de a convocă Parlamentul. Ambasadorul englez eră obligat să ție secretul acestei convenții, față chiar cu ministrul afacerilor străine.

Pe baza actelor comunicate, Camera comunelor acuză pe Dauby de înaltă trădare, la 25 Decembrie 1678. Regele, pentru a-l scăpă, dizolvă Parlamentul. Parlamentul cel nou continuă urmărirea. Regele Carol al II-lea declară Parlamentului că scrisorile au fost scrise din ordinul său, că El iartă pe Dauby, destituindu-l în acelaș timp.

Totul fū zadarnic, căci Camera comunelor dădu billul d'attainder (actul de proscipție). Dauby se constituī prizonier; și deși regele dizolvă Parlamentul, Dauby rămase cinci ani arestat la Turnul Londrei.

Parlamentul englez a făcut un act de mare ne- atârnare, respingând mijlocul de apărare. A salvat astfel principiile constituționale 1).

Venalitatea regelui Engliterei Carol al II-lea, a părut un act așa de rușinos și infam, încât istoricii englezi au negat-o mult timp. Ea a fost arătată la lumina zilei de Voltaire, iar Miquet a făcut dovada complectă prin publicarea negociațiunilor relative la succesiunea Spaniei.

* * *

În această Europă, așa de mare, care începe cu Nordul Rusiei și sfârșeste cu Grecia, s'ar puteă oare ca istoria să se repete?

Dorim ca așa ceva să nu se întâmple.

C. G. DISSESCU

1915 Decembrie 30. R.-Vâlcea.

1) Parlamentul englez a împins mai departe rigoarea principiilor. El a restrâns prerogativa regală a grațierei, față cu un act al Parlamentului. Un gentleman rural, Sir Coventry, persiflase la Cameră, scandalurile dela Curte. Cățiva stipendiați îi tăiară urechile. Un act al Parlamentului i-a pedepsit, ridicând în acelaș timp regelui Carol al II-lea dreptul de a-i grații.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA II

Audiența dela 20 Octombrie 1915

Președința d-lui V. Râmniceanu, președinte

D. N. Sfetescu și altul cu Aurora Sfetescu

OBLIGAȚIUNE ALIMENTARĂ. — SOCRU. — SOȚ. — DIVORȚ. — ART. 188 ȘI 189 C. CIV.

OBLIGAȚIUNE ALIMENTARĂ. — SOCRU. — SOȚ. — GRADAȚIE. — ART. 187 C. CIV.

1° Obligațiunea socrului, prevăzută de art. 188 și 189 c. civ., de a da alimente nurorei sale, neîncetând decât în cazurile anume prevăzute de lege, în care nu figurează și acela când nurora și soțul său sunt în proces de despărțenie, Curtea nu comite nici un exces de putere și nu violează art. 249 și 250 c. civ., obligând pe recurent să servească o pensie alimentară nurorii sale, care este în divorț cu soțul ei.

2° Intre persoanele cari sunt ținute de obligațiunea pensiei alimentare nefiind nici o gradațiune prevăzută de lege, instanța de fond poate să oblige pe socru a servi o pensie nurorii sale, când constată că soțul ei nu are mijloace suficiente, și această apreciere nu poate fi cenzurată de Curtea de casație.

No. 277. — Respins, ca neintemeiat, recursul făcut de D. N. Sfetescu, contra deciziei Curții de apel din București, secția IV, No. 144 din 1915, în proces cu Aurora D. Sfetescu și Dinu D. Sfetescu 1).

S'au ascultat: citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier C. G. Rătescu; d-nii avocați C. Panaitescu, V. Athanasovici și Take Ionescu, pentru recurent, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Cezar Partheniu, pentru intimată, în combateri; d-l procuror M. Vidrașcu, în concluziuni.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Violarea art. 249 și 250 c. civ., cu exces de putere. Acțiunea de pensie alimentară a fost introdusă și susținută de Aurora Sfetescu, contra soțului D. D. Sfetescu și contra socrului său D. Sfetescu, pe temeiul art. 185 și 189 c. civ. Am obiectat înaintea tribunalului și a Curții de apel, că acțiunea de pensie alimentară, în speță, fiind o consecință a instanței de divorț și introdusă în cursul divorțului, obligațiunea privește numai pe soț, conform art. 249 și 250 c. civ. Deși Aurora Sfetescu nu și-a modificat temeiurile de drept ale acțiunii sale, în apel, Curtea, pedeoparte, recunoaște că e vorba de o acțiune dedusă din art. 249 și 250 c. civ., ca obligație personală pentru soț, iar pedealtăparte, obligă la plată și pe D. Sfetescu, ca socru, care în nici un caz, nu poate fi condamnat la alimente față de nora sa, în timpul și cu ocaziunea instanței de divorț».

1) Vezi *infra*, pag. 6.

Având în vedere că Aurora Sfetescu, prin acțiunea ce a intentat, a cerut alimente deodată, atât dela soțul său, cu care este în proces de despărțenie, cât și dela socrul său D. N. Sfetescu; că, tribunalul a admis această acțiune, a condamnat pe soț să-i plătească o pensie alimentară de 100 lei lunar, iar pe socru 400 lei; că, socrul făcând apel, Curtea, prin decizia sa, a menținut condamnățiunea, reducând, numai quantumul la 300 lei lunar;

Considerând că, în contra acestei deciziuni, D. N. Sfetescu a făcut recurs și, prin cel dintâi motiv, susține că dânsul, în nici un caz, nu ar putea fi condamnat să dea alimente nurorei sale în timpul și cu ocaziunea instanței de divorț, căci această obligațiune ar privi numai pe soț, conform art. 249 și 250 c. civ.;

Considerând că, în baza art. 188 și 189 c. civ., socrul este dator să dea alimente nurorei sale și nu poate să fie scutit de această obligațiune, decât numai în cazurile anume prevăzute de lege;

Considerând că, între aceste cazuri nefiind și acela când este un proces de despărțenie între nurora și soțul său, Curtea nu a violat art. 249 și 250 c. civ., nu a comis nici un exces de putere obligând pe recurent să servească pensie alimentară sus arătată și, prin urmare, motivul este neintemeiat.

Asupra motivului II de casare:

«Violarea art. 185, 186, 187, 188, 189 și 190 c. civ. Lipsa de bază legală. Exces de putere. În adevăr, Aurora D. Sfetescu, fiind în divorț cu soțul său, a pretins, pe baza art. 187 și urm. c. civ., pensie alimentară dela soțul său și cumulativ și dela socrul său, atunci când nu e posibil în legislația noastră a se cere pensie alimentară în mod general și cumulativ dela toți aceia cari pot fi în mod eventual ținuți la plata pensiei alimentare, și că urmează a se păstra o gradație succesivă. Curtea, întemeindu-se pe considerațiuni de ordin moral, străine dreptului și pe acela de o pretinsă comunitate familiară, care cuprinde și pe rudele de sânge și pe cele de alianță și pe toți în mod general, a nesocotit principiile de mai sus și a dat o decizie lipsită de orice bază legală. Soțul, în mod principal, e chemat prin lege a-și îndeplini obligația alimentară față de soție, în mod proporțional cu starea lui. Situația reciprocă a soților determină proporția pensiei alimentare. Celelalte persoane, ținute tot prin lege la îndatoriri alimentare, nu pot fi obligate numai pe considerațiunea situațiunii lor materiale, când obligatul principal nu se refuză de a se executa, în limitele mijloacelor sale, și când nici în fapt nu s'a dovedit că s'ar fi întâmpinat greutăți în executarea condamnățiunii;

«Cu violarea formală a textelor citate și prin exces de

putere instanțele de fond reduc obligația soțului, ridicându-se în apărătorii lui și admit condamnarea simultanee a părintelui soțului, deși acesta s'a oferit singur să satisfacă obligațiunea alimentară a soției și, în tot cazul, soțul oferindu-se pentru o sumă mai mare decât l-a obligat instanța de fond, dela sine se reducea în proporție partea contributivă a tatălui la plata pensiei alimentare».

Considerând că, prin acest motiv, recurentul susține că nu se poate cere alimente în mod general și cumulativ dela toți aceia cari pot fi în mod eventual ținuți a le da, ci că ar urmă să se păstreze o gradație succesivă;

Considerând că Curtea a constatat, că soțul, care cel dintâi ar fi dator să dea alimente soției, dacă ar fi o gradație de observat în această privință, așa cum pretinde recurentul, este în imposibilitate să plătească mai mult de 100 lei, sumă pe care Curtea a apreciat-o insuficientă și de aceea a decis că recurentul, în calitate de socru, și nefiind alte rude în linie descendentă și ascendentă, este dator să îndeplinească și să completeze, în rândul al doilea, din cauza lipsei de mijloace a fiului său, pensiunea alimentară cuvenită nurorei sale. Prin urmare, chiar dacă debitorii pensiunii alimentare nu ar fi ținuți decât într-o anumită ordine, chiar în acest caz, soluțiunea Curții nu este contrarie teoriei susținută de recurent;

Considerând însă că, o asemenea gradațiune succesivă nu este prevăzută ori cerută de nici un text de lege și, prin urmare, aprecierea Curții care a ținut seamă de averea acelora pe care i-a obligat să dea alimente și de trebuința aceleia care le-a cerut, nu poate să fie cenzurată de această Înaltă Curte, astfel că articolele invocate de recurent nu au fost violate, prin urmare, și acest motiv de casare este neîntemeiat.

Pentru aceste motive, respinge.

Observațiune. — Prin această deciziune, Curtea noastră supremă dă la două interesante chestiuni de drept, soluțiuni fericite, cari țin seamă atât de adevăratele principii juridice, cât și de echitate.

I. Prima chestiune rezolvată de Înalta Curte, este aceea de a ști dacă existența unui proces de divorț între soți este o piedică la aplicațiunea art. 188 urm. c. civ., cari pun obligațiunea unei pensii alimentare între socri și ginere, sau noră.

Jurisprudența română n'a mai avut prilejul să se pronunțe asupra acestei chestiuni, care în procesul de față a venit pentru prima dată înaintea instanțelor judecătorești din România.

În Franța, găsim o singură deciziune asupra acestei chestiuni¹⁾. Soluțiunea jurisprudenței franceze, este, ca și a Înaltei noastre Curți, în sens negativ: existența unui proces de divorț nu pune piedică la aplicațiunea art. 188 și urm. c. civ. Teza contrarie, susținută de recurent, este inadmisibilă, căci însemnează a adăoga la lege, creând o nouă cauză de extincțiune a dreptului soției de a cere pensie alimentară dela socrul său, în afară de cauzele prevăzute de lege, care sunt: 1) moartea soțului care produce afinitatea și a copiilor născuți din căsătorie; și 2) căsătoria de a doua oară a soacrei, când este vorba de o pensiune alimentară datorită acesteia.

E drept că o parte din doctrină și din jurisprudență admite și o a treia cauză de extincțiune a dreptului de pensiune alimentară, între aliași, anume: pronunțarea divorțului între soți, — însă cu restricțiunea că «datoria alimentară numai atunci va fi stinsă, când în urma despărțeniei ar fi murit toți copiii, sau n'ar fi existat niciunul»²⁾. Nu există nici un autor și nici o hotărâre judecătorească, care să fi susținut că se poate considera ca o cauză de extincțiune a datoriei alimentare între aliași, simpla intentare a unei acțiuni de divorț. «*Une obligation légale — zice Laurent — peut-elle s'éteindre sans texte? Poser la question, c'est la résoudre; il faut un texte, il n'y en a pas. Cela est décidé*»³⁾.

II. A doua chestiune, pe care o rezolvă Înalta Curte, prin deciziunea de care ne ocupăm, este aceea de a ști, dacă în legislațiunea noastră este posibil a se cere pensiunea alimentară, în mod general și cumulativ, dela toți cei cari, eventual, ar fi ținuți la plata ei, sau dacă trebuie păstrată o anumită gradație succesivă.

Cu drept cuvânt, Înalta Curte constată că o asemenea gradație succesivă nu este prevăzută, ori cerută de nici un text de lege; și tot astfel este și starea legislațiunii franceze.

Dacă discuțiunea a fost posibilă, este că o parte din doctrina franceză — cea veche —: Demolombe, Toullier, Duranton, Marcadé — iar dintre cei mai noi, Aubry et Rau și Ch. Beudant — precum și d-l Alexandresco, la noi (I, p. 722), susțin, cu toată tacerea legii, că debitorii pensiunii alimentare o datoresc, nu simultan, ci într-o ordine succesivă,

1) Toulouse, 10 mars 1890, D. P. 91, 2. 276. S. 91, 2. 28. Cf. Hue, t. II, No. 202, p. 224: «Un gendre ne pourrait se prévaloir de l'instance de divorce, pendante entre lui et sa femme, pour refuser des aliments à la mère de cette dernière».

2) Cf. D. Alexandresco, t. I, p. 706, precum și autoritățile citate de acest autor.

3) Cf. Laurent, III, No. 77.

care este următoarea: 1) soțul, 2) descendenții, 3) ascendenții și 4) afinii (aliații).

Argumentele ce se invoacă pentru susținerea acestei ordine succesive, nu sunt de loc convingătoare. Astfel, primul argument evident neserios, se bazează pe ordinea, în care însăși legea enumeră diferitele persoane ținute de obligația alimentară: dar cum ar fi fost posibil, ca legea supunând mai multe categorii de persoane la pensie alimentară, să le indice altfel, decât printr'o enumerație? În realitate, legea e mută. Se mai invoacă și tradițiunea; dar evident că prin faptul însuși că codul n'a reprodus ordinea succesivă, susținută de vechii autori, a înțeles negreșit s'o înlătura. În fine, se mai invoacă pretinsul principiu *ubi emolumentum successionis, ibi onus alimentorum*, dar acest principiu e contrazis de ordinea succesivă, întrucât, potrivit acestei ordine, soțul figurează în capul listei, pecată vreme e cel din urmă pe lista succesibililor; afinii, pedeață parte sunt de asemenea înscrși pe lista ordinii succesive, deși ei n'au nici o vocațiune la succesiune.

În practică, acest sistem ar aduce grave atingeri echității. Pe temeiul acestor argumente, numeroși autori, și dintre cei mai de seamă, repudiază regula ordinii succesive. În acest sens, putem cită pe Laurent 4), Th. Huc 5), Baudry-Lacantinerie et Houques Fourcade 6), Planiol 7), Ambroise Colin et H. Capitant 8).

4) Laurent, t. III, No. 65: «De ce que la loi ne prescrit pas d'ordre successif, de ce qu'on ne peut pas se prévaloir de l'ordre héréditaire, il suit, nous semble-t-il, que tous ceux qui doivent des aliments, en sont tenus à titre égal. C'est le tribunal qui décidera qui, parmi tous ceux qui doivent des aliments, doit supporter cette charge; il se décidera, en tenant compte de la fortune des débiteurs». Apoi, în fine: «dans le silence de la loi, le juge est, forcément, un ministre d'équité. Ajoutons, qu'il y a des matières ou l'équité doit dominer: telle est l'obligation alimentaire».

5) T. Huc, II, No. 226, p. 224.

6) Baudry-Lacantinerie et Fourcade (III, *Des personnes*, ed. II, 2044) «Quoique la doctrine s'accorde presque unanimement à décider que les débiteurs doivent être placés à des rangs différents, suivant le titre, auquel ils sont soumis à leur obligation, nous nous joignons aux très rares auteurs, qui croient devoir les laisser tous, comme la loi elle-même, du reste, sur la même ligne. Pour distinguer entre eux, en suppléant ainsi au silence absolu des textes, il faudrait, d'une part qu'il y eût des motifs péremptoires de le faire, et d'autre part, qu'en ne le faisant pas, on aboutit à des résultats, que la raison ne pourrait pas accepter». Iar la No. 2045, adaugă: «l'ordre successif, qu'on prétend établi entre les divers débiteurs, ne nous paraît pouvoir être recommandé, qu'à titre d'indication rationnelle».

7) Planiol (I, ed. 1, No. 3032 și 3033, ed. 5, No. 673): «Ces règles (de l'ordre successif) établies par la doctrine, ne sont pas écrites dans les textes et ne sont pas obligatoires pour les juges. Ceux-ci, pourraient s'en écarter, s'il le jugeaient équitable, sans encourir la censure de la Cour de cassation. Il est possible que le législateur ait gardé intentionnellement le silence, pour laisser toute latitude aux tribunaux».

8) Ambroise Colin et Henry Capitant (t. I, p. 368): «La règle, ainsi construite de toutes pièces (anume regula ordinii succesive), n'est sans doute pas déraisonnable, mais elle a le défaut d'être arbitraire. Si on l'admet, il faut, croyons-nous, ne le faire qu'avec des tempéraments importants... s'il y a plusieurs débiteurs successifs, le créancier n'aura pas à tenir compte de ceux de ces débiteurs, qui

Jurisprudența franceză, de asemenea, cu câteva excepțiuni, consacră sistemul cumulativ și simultan, al îndeplinirii obligațiunii alimentare, respingând ordinea succesivă 9).

Tribunalele române, n'au avut a se pronunță decât prin două hotărâri în această chestiune. Ambele aceste hotărâri înlătură sistemul ordinii succesive, între debitorii pensiunii alimentare, consfințind sistemul obligațiunii simultane și cumulative. Aceste hotărâri sunt; 1° Dec. Curții de Apel, Buc. s. III din 6 Iunie 1891 (V. *Dreptul*, 1891, No. 63, p. 503) și 2° Dec. Cass. II, No. 925 din Decembrie 1912 (V. *Jurisprudența Română*, 1913, No. 9, pag. 131).

C. G. P.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA IV

Audiența dela 6 August 1915

Președința d-lui M. A. Balș, președinte s. v.

D. N. Sfetcu și altu cu Aurora Sfetcu

OBLIGAȚIUNE ALIMENTARĂ. — FUNDAMENTUL JURIDIC. — SOLIDARITATE FAMILIARĂ. — OBLIGAȚIE CUMULATIVĂ. — ART. 185 C. CIV.

OBLIGAȚIUNE ALIMENTARĂ. — SOCRU. — DURATA CĂSĂTORIEI. — PROCES DE DIVORȚ. — ART. 188 C. CIV.

DIVORȚ. — PENSIE ALIMENTARĂ. — MĂSURĂ CU CARACTER PROVIZORIU. — ART. 250 C. CIV.

1° Fundamentul juridic al obligațiunii alimentare, prevăzută de art. 185 urm. c. civ., fiind întemeiat pe datorita naturală și morală ca fiecare să ajute pe ai săi, și pe solidaritatea ce trebuie să unească pe membrii mai apropiați ai aceleiaș familii, rezultă că cel lipsit de mijloace se poate adresă la oricare din persoanele ținute după lege de obligațiunea pensiunii alimentare, sau chiar la mai multe deodată, pe cari le va crede în situație a-l ajută, independent de gradul mai apropiat sau mai depărtat de înrudire.

Prin urmare, soția este în drept a cere pensie alimentară deodată, atât dela soțul său, cu care se află în proces de divorț, cât și dela socru, fără să observe vreo ordine sau gradație.

2° Obligațiunea impusă socrului prin art. 188 și urm. c. civ., fiind generală, urmează să-și aibă aplicațiune tot timpul cât durează căsătoria, deci și în timpul procesului de divorț.

sont insolubles; et pourra, passant par dessus leur tête s'adresser aussitôt à ceux qui sont solvables, encore que placés à un rang plus éloigné... De plus, croyons-nous, si un débiteur de 2ème ou de 3ème ligne était dans une situation beaucoup plus aisée qu'un débiteur de première ligne, le tribunal pourrait accueillir des poursuites, qui seraient directement intentées contre lui».

9) Sirey, 1856, 1, 487; 1868, 1, 437; 1885, 4, 31 (Trib. Genève et Cour Paris); 1896, 2, 108 (Cour Paris, 10 août 1894); Dalloz, R. P. Cass. fr. 1856, 1, 251; 1869, 1, 243; 1893, 2, 421 (Cour Bruxelles, 6 juillet 1897).

30 In timpul procesului de divorț, soția nu poate cere pensiuine alimentară dela soț, decât pe baza art. 250 c. civ., iar nu pe baza dispozițiilor generale ale art. 181 și 194 c. civ., pensiuinea alimentară în timpul divorțului fiind considerată de lege ca o măsură cu caracter provizoriu, care se acordă în anumite condițiuni, ce au drept cauză acțiunea de divorț.

No. 144.— S'au prezentat: apelantul D. N. Sfetescu și Dinu D. Sfetescu, asistat de d-nii avocați D. Alexandresco și V. Athanasovici; apelanta Aurora Sfetescu, asistată de d-nii avocați Cezar Partheniu și Petrovici.

Curtea,

Asupra apelurilor făcute, pedeoparte, de Dimitrie N. Sfetescu, iar pedealta, de Aurora N. Sfetescu, contra sentinței tribunalului Ilfov, s. IV, No. 200 din 1915 ¹⁾;

Având în vedere actele din dosar și concluziunile orale depuse de părți în instanță.

(Urmează expunerea de fapt).

În ce privește apelul făcut de D. N. Sfetescu:

Având în vedere că, apelanta Aurora Sfetescu, prin acțiunea sa, cerând pensia alimentară — deodată — atât dela soțul său D. D. Sfetescu, cu care este în proces de divorț, cât și dela socrul său D. N. Sfetescu, Curtea urmează a examina și vedea care este ordinea în care diferite persoane sunt ținute de obligațiunea alimentară, și dacă ele pot fi obligate în mod cumulativ sau, din contra, numai în mod succesiv; prezența celor mai apropiați, excluzând pe cei mai depărtați și, în special, dacă în timpul procesului de divorț soția având dreptul de a cere pensiuine dela soțul său, conform art. 250 c. civ., mai poate să intenteze această cerere de pensiuine și în contra soțului, pe dispozițiunile generale ale art. 185 și 194 și, în fine, dacă având acest drept recunoscut de art. 250, mai poate, tot în timpul procesului de divorț, să pretindă pensiuine alimentară și dela alte persoane decât soțul, întemeindu-se pe dispozițiile art. 187 și urm. c. civ.;

Având în vedere că, atât în legislațiunea noastră, cât și în cea franceză, spre deosebire de alte legislațiuni, ca cea germană și italiană, nici un text de lege nu arată dacă diferitele persoane obligate după lege a da alimente, sunt ținute a se achita de datoria lor într'o ordine succesivă sau, din contra, pot fi ținute toate deodată; așa că în lipsă de text, urmează a vedea care a fost intenția legiuitorului nostru în această privință și care e fundamentul juridic al acestei obligațiuni;

Având în vedere că, dacă, pedeoparte, se examinează

modul cum e distribuită această sarcină și persoanelor cărora le este impusă obligațiunea de alimente după lege, conform art. 185 și urm. c. civ., se vede că legiuitorul nu s'a condus — ceea ce i-ar fi fost foarte ușor — de normele ordinei succesoriale; căci a impus cu preferință sarcina și unor persoane, cum este soțul, care nu are aceeaș prerogativă la succesiune, așa că principiul rezultat din adagiul *ubi emolumentum successio- nis, ibi onus alimentorum esse debet*, nu poate avea aplicațiunea în materie; iar, pedealtăparte, natura însăș a obligațiunei — de a ajuta — ne învederează că ea nu poate fi impusă decât în general, urmând a fi executată de acei în situațiune și măsură de a se achita de ea; căci dacă ar fi impus o ordine succesivă și cel chemat în această ordine a se achita, nu ar fi fost în măsură a o face, scopul legii nu ar fi fost atins sau cel puțin pe jumătate redus;

Având în vedere că, din aceste considerațiuni, se vede că pentru legiuitor a fost exclusă ideia oricărei gradațiuni sau ordine în prestarea obligațiunilor alimentare pentru acei ținuti la alimente după lege, și că fundamentul juridic al acestei obligațiuni se găsește numai în datoria naturală și morală ca fiecare să ajute pe ai săi și în solidaritatea care trebuie să unească pe membrii mai apropiați ai aceluiaș grup familial; așa că cel lipsit de existență să se poată adresa la orișicare din persoanele ținute după lege de obligațiunea pensiuinei alimentare, sau chiar la mai multe deodată, pe cari îi va crede în situație a-l ajuta, independent de gradul mai apropiat sau mai depărtat de rudenie;

Având în vedere că, astfel fiind, apelanta Aurora Sfetescu, eră în drept, în principiu, conform art. 188, 189 și 190 c. civ., să facă acțiune și în contra socrului său, fără să păstreze vre-o ordine sau gradațiune;

Având în vedere însă că soții Sfetescu, fiind în proces de divorț, urmează a se mai vedea dacă obligațiunea, care rezultă pentru socrul din dispozițiunile art. 188 c. civ., mai continuă a avea aplicațiune pentru soție și în timpul procesului de divorț, față cu dispozițiunile speciale ale art. 250 c. civ.;

Având în vedere că, obligațiunea impusă socrului, prin art. 188 și urm. c. civ., fiind generală, urmează ca să-și aibă aplicațiune tot timpul cât va dura căsătoria, adică cât cauza care i-a dat naștere, deci și în timpul procesului de divorț — cu rezerva discuțiunei din doctrină și jurisprudență, dacă o astfel de obligațiune mai poate continua și după desfacerea căsătoriei prin divorț, și în ce anume cazuri;

Având în vedere însă că, în ceea ce privește pe soți, în timpul procesului de divorț, soția nu poate, față cu dispozițiunea specială a art. 250 c. civ., să ceară pensiuine alimentară decât pe baza acestui text, iar nu pe baza dispozițiunilor generale ale art. 185 și 194 c. civ.,

1) Vezi *Dreptul* No. 77 dela 6 Decembrie 1915.

pensiunea alimentară în timpul divorțului fiind considerată de lege ca o măsură cu caracter provizoriu, care se acordă în anumite condițiuni, ce au drept cauză acțiunea de divorț și care trebuie să înceteze, fie prin respingerea acțiunii de divorț, fie prin pronunțarea divorțului; pe când obligațiunea de pensie alimentară, prevăzută de art. 185 și 194, are cu totul altă cauză și cu totul alte condițiuni de admitere;

Având în vedere că, astfel fiind, acțiunea intentată de Aurora Sfetescu, fiind intentată în timpul procesului de divorț, procesul de divorț fiind intentat la 28 Septembrie 1914, iar acțiunea soției intimată la 9 Decembrie 1914 și susținută pe dispozițiile art. 185 și 194 c. civ., iar nu pe baza dispozițiilor art. 250 acelaș cod, ar urmă să fie respinsă ca neregulat introdusă, însă cum soțul D. N. Sfetescu nu a făcut apel contra sentinței tribunalului, orice discuțiune devine inutilă;

Având în vedere că, în ceea ce privește chestiunea dacă soția e în condiție a cere dela soțul său pensie alimentară, și care e situația materială a fiecăreia, precum și dacă soțul are suficiente mijloace, Curtea adoptă în totul motivele din sentința apelată, pe care le găsește juste și bine întemeiate;

— Având în vedere că, totuș Curtea, apreciind asupra aceluiaș împrejurări, găsește că suma de 400 lei lunar, la care socrul D. N. Sfetescu a fost obligat față de nora sa, Aurora Sfetescu, este prea mare, urmează a fi redusă la suma de 300 lei, menținând celelalte dispozițiuni din sentință, relative la suma de 1.400 lei.

Asupra acțiunii făcută de Aurora Sfetescu:

Având în vedere că apelanta pretinde, prin apelul său, ca obligația la pensia alimentară, față de ambii debitori, să înceapă a curge din luna Septembrie 1914, de când a fost părăsită de soț, iar nu dela 9 Decembrie 1914, data intentării acțiunii, așa cum s'a hotărât de tribunal;

Având în vedere că, în ce privește pe soțul său, fiind rău introdusă, după cum s'a stabilit mai sus, fiind și obligația pentru soț la plata sumei de 100 lei, menținându-se numai pe considerațiunea că soțul nu a făcut apel, cererea apelantei nu poate fi admisă;

Având în vedere că, în ce privește pe socrul D. N. Sfetescu, cererea apelantei nu poate fi admisă decât dela intentarea acțiunii, adică de când a fost cerută;

Având în vedere că, astfel fiind, apelul Aurei Sfetescu trebuie a fi respins ca neîntemeiat.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier I. Ionescu-Dolj, respinge apelul făcut de Aurora Sfetescu, admite, în parte, apelul făcut de D. N. Sfetescu, etc.

Semnați: M. A. Balș, I. Dimancea, I. Ionescu-Dolj.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CURTEA DE APEL DIN CAEN

— 18 Decembre 1912 —

ALIMENTE. — COPII. — CHELTUELI DE ÎNTREȚINERE ȘI EDUCAȚIE. — VENITURI PERSONALE. — CAPITALURI. — FOLOSINȚĂ LEGALĂ. — ART. 203, 385-2° ȘI 618 C. CIV. FR. (ART. 185, 339-2° ȘI 558 C. CIV. ROM.).

Părinții cari execută obligațiunea contractată de dânsii, potrivit art. 203 c. civ., prin singurul fapt al căsătoriei, de a nutri, a întreține și a educa copiii lor în timpul căsătoriei, achită o datorie ce decurge în aceeaș vreme din natură și din lege, și nu fac o plată înainte care să-i constituie creditori ai copiilor și care să le permită a exercita contra acestora un recurs asupra capitalurilor ce ar putea dobândi.

Dacă, atunci când copiii posedă avere personală, cheltuelile lor au a fi prelevate mai întâi din venituri, și dacă obligațiunea părinților nu este în acest caz decât subsidiară, această obligațiune își recapătă toată țaria ei când veniturile copiilor sunt neîndestulătoare, capitalul acestora neputând fi atins decât pentru a plăti, în interesul lor, o cheltuială căreia nu i se poate face față altfel.

Paul. franç. périod., 1915. 2. 4.

Observațiune. — Obligațiunea impusă părinților de art. 185 c. civ., este o obligație civilă, care are pe copil de creditor. Executând-o, tatăl și mama nu fac decât să achite o datorie, și nu pot pretinde să li se restituie mai târziu ceea ce au cheltuit (Baudry-Lacantinerie et Houques-Fourcade, *Des pers.*, ed. 3, t. 3, no. 2006; Planiol, *Tr. elem. de dr. civ.*, ed. 5, t. 1, no. 1686; D. Alexandresco, *Dreptul civil român*, ed. 2, t. 1, p. 692). Totuș, aceasta nu este absolut adevărat decât atunci când copiii n'au nici o avere. Dacă dânsii posedă bunuri personale a căror folosință legală o au părinții, întreținerea și educația copiilor devine în sarcina acestei folosințe (art. 385-2° c. civ. fr. — art. 339 c. civ. rom.). Când părinții nu au folosință legală a averii copiilor lor, ei sunt autorizați a se despăgubi de cheltuelile de întreținere a copiilor din veniturile acestora (V. C. Rennes, 9 nov. 1878, S. 1879. 2. 181 — P. 1879. 2. 289; Cass. fr. 30 nov. 1910, S. et P. 1912. 1. 403; *Pand. pér.*, 1912. 1. 403).

Dar și într'un caz și într'altul, adică fie că părinții au folosință legală, fie că sunt lipsiți de aceasta, ei nu pot atinge capitalurile copiilor lor pentru a subveni la întreținerea acestora. În primul caz, după cum am spus, cheltuelile de întreținere și de educațiune sunt în sarcina acestei folosințe. În al doilea caz, dacă veniturile copiilor sunt insuficiente pentru trebuințele lor, incumbă părinților de a împlini suma necesară din venitul lor, obligația la care sunt ținuți în virtutea art. 185 c. civ., fiind menținută în această măsură (V. asupra sarcinilor speciale ale folosinței legale, Planiol, *op. cit.*, t. 1, no. 1701; D. Alexandresco, t. II, ed. 2, p. 521). **S. R.**